

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-КОРЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗАЇКАННЯМ

Лоб Ольга Василівна,
викладач кафедри дошкільної та спеціальної освіти,
психології та фахових методик
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Lobolya2020@gmail.com

Сучасна система освіти орієнтується на принципи інклюзивності та індивідуального підходу до навчання, що особливо важливо для дітей з порушеннями мовлення, такими як заїкання.

Заїкання являється складним комунікаційним розладом, який проявляється через порушення плавності мовлення, але має глибші психологічні та соціальні наслідки для розвитку дитини. Цей дефект не лише обмежує мовленнєву діяльність, а й може негативно впливати на емоційно-вольову сферу, самооцінку, соціальну адаптацію та навчальну мотивацію. Крім того, заїкання у дітей часто супроводжується тривожністю, страхом перед публічним виступом та соціальним відчуженням, що може призвести до психологічних труднощів у процесі навчання та соціалізації. Оскільки в умовах інклюзивної освіти важливо забезпечити рівні можливості для всіх дітей, особливо для тих, хто має мовленнєві порушення, необхідно розробити науково обґрунтовану і практично апробовану модель освітнього і корекційно-розвивального процесу, яка включатиме ефективні стратегії подолання заїкання.

У нинішній практиці освітніх установ відсутня єдина система організації цього процесу, що призводить до неповної реалізації потенціалу корекційних програм для таких дітей. Тому важливо знайти та обґрунтувати підходи, які дозволять забезпечити гармонійний розвиток особистості дітей з заїканням, враховуючи їхні індивідуальні потреби в рамках інклюзивної освіти.

Проблема заїкання в дітей привертає увагу дослідників у галузі спеціальної педагогіки, логопедії, психології та суміжних дисциплін. Найбільшу увагу дослідженням заїкання приділено в контексті психофізіології мовлення та корекційних методик. Згідно з науковими роботами, заїкання є багатофакторним розладом, що включає як фізіологічні, так і психологічні компоненти. Однак дослідження не завжди зосереджуються на інтегрованому підході до лікування цього порушення в рамках навчального процесу.

У роботах Ю. Рібцун [3] відзначено важливість логопсихосинергетичного підходу до корекції заїкання, з акцентом на організацію міждисциплінарної взаємодії фахівців у процесі корекції. Це важливо, оскільки ефективність корекції значною мірою залежить від спільної роботи вчителів, логопедів, психологів, а також лікарів. Однак ця робота не завжди дає достатньо уваги практичним аспектам реалізації таких підходів у різних освітніх середовищах.

Аналогічно, А. Кравченко [2] підкреслює важливість співпраці між логопедом, вихователями та батьками. За її дослідженнями, соціальне середовище має вирішальне значення для формування плавного мовлення у дітей з заїканням. Однак цей підхід потребує глибшого аналізу і розробки механізмів забезпечення тісної взаємодії фахівців та батьків у контексті сучасної інклюзивної освіти.

У дослідженні, проведеному під керівництвом Т. Зорочкиної [1], успішно інтегровано фізичний і мовленнєвий розвиток молодших школярів, що відображає сучасні тенденції інтеграції різних підходів до підтримки дітей з ООП. Однак це дослідження зосереджене переважно на молодшому шкільному віці, в той час як дошкільний етап, який є критичним для ранньої корекції заїкання, не розглядається.

Попри наявність окремих досліджень, наукова література не містить достатнього системного підходу до організації корекційного процесу у дітей із заїканням у контексті сучасних освітніх закладів. Залишаються невирішеними питання адаптаційних програм, міждисциплінарної взаємодії та індивідуалізованих стратегій для дітей із заїканням.

Враховуючи, що заїкання має складну природу і впливає на психоемоційний, фізіологічний та соціальний розвиток дитини, для його корекції потрібен комплексний підхід.

Одним із таких підходів є логопсихосинергетичний підхід, який поєднує психолого-педагогічну корекцію з нейромоторною терапією. Цей підхід дозволяє враховувати не лише мовленнєві дефекти, але й емоційний стан дитини, її стресові реакції та мотивацію.

Логопсихосинергетичний підхід передбачає активну взаємодію фахівців різних областей: логопедів, психологів, педагогів, соціальних працівників та батьків.

Основними характеристиками цього підходу є:

Індивідуалізація – розробка індивідуального плану підтримки, враховуючи особливості розвитку дитини.

Міждисциплінарна взаємодія – комунікація між фахівцями, які формують спільну стратегію допомоги.

Інклюзивність – участь дитини в повноцінному освітньому процесі на рівні з іншими дітьми.

Безперервність – постійна корекція і оновлення плану підтримки в залежності від розвитку дитини.

Для практичної реалізації цього підходу важливою є участь мультидисциплінарної команди (логопеда, психолога, педагога, лікаря, реабілітолога) і активне залучення батьків дитини, що дозволяє створити єдиний корекційний план та покращити динаміку мовленнєвого розвитку.

Отже, наліз наукових джерел свідчить про наявність різних методик і моделей корекції, але відсутність цілісної системи організації освітнього та корекційного процесу для дітей із заїканням в умовах інклюзивної освіти. Це створює нагальну потребу в розробці й впровадженні такої системи на практиці. У подальших дослідженнях необхідно зосередити

увагу на тестуванні моделі в різних освітніх середовищах, удосконаленні механізмів фахової.

Список використаних джерел:

1.Зорочкіна Т., Литвин І., Яцина С. вплив фізичних вправ на розвиток мовлення молодших школярів з особливими освітніми потребами. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки». 2025. № 2. С. 185–193.

2. Кравченко А. І., Рева Т. В. Формування плавності мовлення у дітей із заїканням. Сучасні проблеми логопедії та реабілітації : матеріали VIII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції, (15 лютого 2019 р., м. Суми). Суми: ФОП Цьома С. П., 2019. С. 81–84.

3. Рібцун Ю. В. Заїкання: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі : навч.-метод. посіб. Київ : ФОП Цибульська В.О.,2023.272с.